

**PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR**

NOTĂ

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor
art. 213 alin. (2) și art.215¹ alin. (6) din Codul de procedură penală**

Către: Biroul permanent al Camerei Deputaților

De la: Secretarul general al Camerei Deputaților

Vă informăm că prin Decizia nr. 17 din 17 ianuarie 2017, definitivă și general obligatorie, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 261 din 13 aprilie 2017, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată de Dragoș George Bîlteanu în Dosarul nr.7.234/2/2015 (4.183/2015) al Curții de Apel București — Secția a II-a penală și a constatat că dispozițiile art.213 alin.(2) din Codul de procedură penală sunt constituționale în măsura în care soluționarea plângerii împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar se face cu aplicarea prevederilor art.204 alin.(4) din Codul de procedură penală.

Potrivit prevederilor art.147 alin.(1) din Constituția României, republicată, dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare constatate ca fiind neconstituționale își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale, dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției.

Cu această decizie urmează să fie sesizată Comisia juridică, de disciplină și imunități pentru informare.

Anexăm alăturat, Decizia Curții Constituționale nr. 17/2017.

Secretar General al Camerei Deputaților

Silvia MIHALCEA

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 17

din 17 ianuarie 2017

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 213 alin. (2) și art. 215¹ alin. (6) din Codul de procedură penală

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel-Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Daniela Ramona Marițiu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror
Marinela Mincă.

1. Pe rol se află soluținarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 213 alin. (2) și art. 215¹ din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Dragoș George Bîlteanu în Dosarul nr. 7.234/2/2015 (4.183/2015) al Curții de Apel București — Secția a II-a penală. Excepția formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.956D/2016.

2. La apelul nominal se prezintă autorul excepției, personal și asistat de domnul avocat Dragomir Gheorghe, cu delegație depusă la dosar. Lipsește cealaltă parte, față de care procedura de citare a fost legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul avocatului autorului excepției, care învederează Curții că pe rolul acesteia se află Dosarul nr. 241D/2016, care are termen de pronunțare data de 17 ianuarie 2017. Arată că în dosarul menționat excepția de neconstituționalitate are același obiect ca și în Dosarul nr. 2.956D/2016, fiind ridicată de același autor. În aceste condiții, solicită instanței de contencios constituțional conexarea celor două dosare, aflate pe rolul Curții Constituționale.

4. Reprezentantul Ministerului Public solicită respingerea, ca inadmisibilă, a cererii de conexare, întrucât nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de dispozițiile art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992. Arată că acest articol trebuie interpretat în sensul că pot fi conexe două sau mai multe cauze în măsura în care acestea se află pe rolul instanței de contencios constituțional în același stadiu procesual. Or cauza la care se face referire este rămasă deja în pronunțare, astfel că nu ne aflăm în prezența a două cauze aflate pe rolul instanței de contencios constituțional, în stadiul dezbaterilor publice.

5. Curtea respinge cererea de conexare a celor două dosare și acordă cuvântul, pe fond, avocatului autorului excepției.

6. Avocatul autorului excepției solicită admiterea acesteia. În ceea ce privește dispozițiile art. 215¹ alin. (6) din Codul de procedură penală, apreciază că acestea sunt neconstituționale deoarece durata maximă a controlului judiciar este stabilită de legiuitor doar prin raportare la gravitatea infracțiunii reținute. În susținerea acestor argumente invocă Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 15 decembrie 2016, pronunțată în Cauza *Ignatov împotriva Ucrainei*. Referitor la dispozițiile art. 213 din Codul de procedură penală, apreciază că și acestea sunt neconstituționale. În acest sens, face referire la Decizia nr. 25 din 2 iunie 2008 pentru examinarea recursului în interesul

legii, prin care Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus admiterea sau respingerea propunerii de prelungire a măsurii arestării preventive va fi soluționat întotdeauna înainte de expirarea duratei arestării preventive dispuse anterior încheierii atacate. Apreciază că dispozițiile de lege sunt neconstituționale deoarece nu reglementează un termen în care trebuie soluționată plângerea împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar, ajungându-se la situația în care aceasta este soluționată după expirarea termenului pentru care măsura a fost dispusă.

7. Reprezentantul Ministerului Public apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Susține că neconstituționalitatea dispozițiilor art. 215¹ alin. (6) din Codul de procedură penală a fost dedusă din compararea acestor dispoziții cu cele ale art. 236 alin. (4) din același act normativ referitor la durata maximă reglementată de legiuitor în cazul arestului preventiv dispus în cursul urmăririi penale. În continuare, arată că neconstituționalitatea unui text de lege nu poate fi dedusă din compararea unor instituții diferite, chiar dacă toate instituțiile respective se referă la măsuri preventive. Măsura controlului judiciar este măsură preventivă cel mai puțin intruzivă prevăzută de Codul de procedură penală. Reglementarea unei durate diferite a măsurilor preventive, în cursul urmăririi penale, este justificată de situațiile diferite în care se regăsesc inculpații în cazul aplicării celor două instituții, a arestului preventiv/la domiciliu comparativ cu controlul judiciar. De altfel, art. 215¹ alin. (6) din Codul de procedură penală a fost introdus ca urmare a sancționării, de către Curtea Constituțională, a dispoziției din Codul de procedură penală care nu prevedea termenul și durata maximă pentru care măsura preventivă a controlului judiciar putea fi luată, tocmai pentru a da eficiență celor statuate de instanța de contencios constituțional. Durata maximă a controlului judiciar, în cursul urmăririi penale, nu poate fi considerată ca neproportională, având în vedere că aceste măsuri trebuie să asigure scopul pentru care sunt luate, și care, de altfel, este prevăzută de lege. Așa fiind, apreciază că durata maximă a controlului judiciar, în cursul urmăririi penale, este proporțională cu scopul urmărit și cu restrângerea exercițiului unor drepturi și libertăți ale persoanei față de care această măsură este luată. Referitor la invocarea hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului, apreciază că aceasta este lipsită de relevanță, fiind o decizie de speță care sancționează o modalitate de apreciere a acestei măsuri într-o situație particulară. În continuare, arată că este eronată susținerea autorului excepției în sensul că legiuitorul a avut în vedere, la stabilirea duratei maxime a controlului judiciar, exclusiv gravitatea infracțiunii. În acest sens, învederează că măsura controlului judiciar se ia potrivit art. 211 din Codul de procedură penală, care face referire și la art. 202 din același act normativ, acesta prevăzând scopul ce trebuie asigurat prin luarea măsurii controlului judiciar. Așadar, situațiile sunt expres și limitativ prevăzute de lege, ele nu sunt stabilite, exclusiv, din punctul de vedere al gravității faptei, ci avându-se în vedere mai multe criterii generale sau speciale. Maniera în care ele se reflectă în încheierile instanțelor de judecată nu reprezintă o problemă de

neconstituționalitate. În ceea ce privește dispozițiile art. 213 din Codul de procedură penală, arată că Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 25 din 2 iunie 2008 vizează exclusiv soluționarea unei căi de atac în cazul măsurii preventive a arestului preventiv. Arată că problema reglementării unui termen de soluționare a contestației împotriva ordonanței procurorului prin care a fost luată sau prelungită măsura controlului judiciar a fost analizată de instanța de contencios constituțional, prin Decizia nr. 614 din 4 octombrie 2016, paragrafele 27—30, Curtea respingând excepția, ca neîntemeiată. Apreciază că aspectele care țin de interpretarea și aplicarea acestor dispoziții de lege într-un caz concret nu pot atrage neconstituționalitatea lor, fiind vorba de o manieră de interpretare și aplicare particulară. Având în vedere aceste aspecte, apreciază că se impune respingerea, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 213 din Codul de procedură penală.

8. Având cuvântul în replică, avocatul autorului excepției arată că durata maximă a controlului judiciar este prevăzută de art. 215 alin. (6) din Codul de procedură penală exclusiv pentru considerente ce țin de gravitatea faptelor reținute în sarcina inculpatului. Din perspectiva proporționalității, apreciază că măsura controlului judiciar nu asigură scopul urmărit, în condițiile în care autorul excepției a fost supus, succesiv, măsurilor preventive ale arestului preventiv și controlului judiciar. Astfel, în condițiile în care măsura arestului preventiv, în cazul autorului excepției, în cursul urmăririi penale, a depășit durata de 180 de zile prevăzută de Legea fundamentală, măsura controlului judiciar luată ulterior este respectată de acesta în mod voluntar.

CURTEA

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

9. Prin Încheierea din 11 februarie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 7.234/2/2015 (4.183/2015), **Curtea de Apel București — Secția a II-a penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 213 alin. (2) și art. 215¹ din Codul de procedură penală**, excepție ridicată de Dragoș George Bîlteanu cu ocazia soluționării unei plângeri împotriva ordonanței procurorului prin care s-a dispus luarea măsurii preventive a controlului judiciar față de acesta.

10. În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul acesteia arată că, pe durata controlului judiciar, persoana supusă acestei măsuri va suporta anumite restricții care vizează *ab initio* o restrângere/afectare a drepturilor și libertăților fundamentale statuate prin dispozițiile art. 26, 41, 44, 45, 48 și 49 din Constituție. Apreciază că în anumite situații afectarea/restrângerea acestor drepturi este deosebit de drastică, astfel că trebuie analizat în ce măsură această restrângere respectă cerința proporționalității. Sub acest aspect, arată că durata totală a arestării preventive ori a măsurii preventive a arestului la domiciliu în cursul urmăririi penale este de 180 de zile, în timp ce măsura controlului judiciar poate fi dispusă în cursul urmăririi penale pe o durată de 1 sau 2 ani, potrivit distincțiilor stabilite de legiuitor prin art. 215¹ din Codul de procedură penală. Rezultă, așadar, în mod neechivoc, neconstituționalitatea dispoziției de lege criticate în raport cu prevederile art. 16 din Constituție. În continuare, arată că, spre deosebire de măsurile preventive privative de libertate, care se deduc din pedeapsa aplicată, măsura preventivă a controlului judiciar nu are niciun efect, din această perspectivă, asupra pedepsei aplicate. Totodată, apreciază că, în același timp, caracterul discriminatoriu apare ca evident și în situația în care se constată neîndeplinirea condițiilor angajării răspunderii penale, dreptul la repararea pagubei născându-se numai în cazul persoanei private nelegal de libertate nu și în cazul celei în legătură cu care a fost luată măsura controlului judiciar. Sub

aspectul proporționalității duratei totale a măsurii controlului judiciar, apreciază că termenele prevăzute de Codul de procedură penală nu respectă acest principiu.

11. În ceea ce privește dispozițiile art. 213 alin. (2) din Codul de procedură penală, apreciază că acestea sunt neconstituționale, deoarece nu reglementează termenul de soluționare a căii de atac împotriva măsurii preventive a controlului judiciar dispuse de procuror. Astfel se ajunge la situația în care soluționarea căii de atac intervine după încetarea măsurii controlului judiciar, ceea ce contravine exigențelor impuse de prevederile constituționale invocate.

12. **Curtea de Apel București — Secția a II-a penală**, în ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 215¹ alin. (6) din Codul de procedură penală, arată că, prin Decizia nr. 712 din 4 decembrie 2014, Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art. 211—217 din Codul de procedură penală contravin prevederilor art. 53 din Legea fundamentală, numai sub aspectul că dau posibilitatea organelor judiciare de a dispune măsura preventivă a controlului judiciar și a controlului judiciar pe cauțiune pentru perioade nelimitate. În efectuarea examenului de constituționalitate a acestor texte legale, instanța de contencios constituțional nu a identificat niciun fel de încălcări ale Constituției sub aspectul duratei maxime pentru care această măsură ar putea fi luată.

13. În continuare, reține că ingerința generată de instituția controlului judiciar vizează drepturi fundamentale, respectiv dreptul la libertate individuală, dreptul la liberă circulație, dreptul la viață intimă, familială și privată, libertatea întrunirilor, munca și protecția socială a muncii și libertatea economică, este reglementată prin lege, respectiv art. 211—215 din Codul de procedură penală, are ca scop legitim desfășurarea instrucției penale, fiind o măsură judiciară aplicabilă în cursul urmăririi penale și al judecării, fiind adecvată *in abstracto* scopului legitim urmărit, este nediscriminatorie și este necesară într-o societate democratică, pentru protejarea valorilor statului de drept.

14. Având în vedere că măsura supusă analizei are caracterul cel mai puțin intruziv dintre toate măsurile preventive ce se pot dispune în conformitate cu Codul de procedură penală, instanța de judecată constată că nu poate fi apreciată ca „discriminatorie” durata maximă pe care această măsură poate fi luată prin comparație cu durata maximă reglementată în materia arestării preventive sau a arestului la domiciliu, necontravenind niciunei norme din Legea fundamentală.

15. Referitor la neconstituționalitatea dispozițiilor art. 213 alin. (2) din Codul de procedură penală, sub aspectul nereglementării termenului de soluționare a plângerii anterior ajungerii la termen a măsurii preventive dispuse de procuror, instanța de judecată apreciază că nu poate fi identificată nicio încălcare a prevederilor constituționale invocate. Pe de altă parte, se apreciază că o astfel de critică excedează competențelor Curții Constituționale, deoarece instanța de contencios constituțional, potrivit dispozițiilor art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, „se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată, fără a putea modifica sau completa prevederile supuse controlului”.

16. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

17. **Guvernul** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Arată că legea recunoaște procurorului competența de a lua măsura preventivă a controlului judiciar, precum și de a dispune prelungirea acesteia, luând în considerare rolul constituțional al Ministerului Public în ce privește apărarea ordinii de drept, a drepturilor și libertăților cetățenilor. În condițiile art. 213 alin. (1) și ale art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală, atât luarea măsurii, cât și

prelungirea acesteia pot fi supuse controlului judecătoresc al drepturilor și libertăților, prin formularea unei plângeri împotriva ordonanței prin care au fost dispuse. În cadrul acestei proceduri inculpatul este citat, asistența sa juridică este obligatorie, iar instanța este obligată să îl asculte atunci când este prezent, în acest fel asigurându-se atât accesul la justiție, cât și caracterul echitabil al procedurii.

18. De asemenea, susține că, prin reglementarea duratei maxime a controlului judiciar, legiuitorul asigură proporționalitatea între ingerința pe care măsura preventivă o determină în exercițiul unor drepturi și libertăți fundamentale (libertatea individuală, dreptul la muncă, dreptul de proprietate, libertatea economică) și scopul urmărit prin aceasta, respectiv desfășurarea în bune condiții a instrucției penale. De asemenea, apreciază că măsura este necesară într-o societate democratică și se aplică nediscriminatoriu tuturor persoanelor aflate în ipoteza normei, fiind conformă art. 53 din Constituție, iar ingerința în drepturile fundamentale invocate de autorul excepției, constituțională.

19. În ce privește criticile aduse dispozițiilor art. 213 alin. (2) din Codul de procedură penală, apreciază că între momentul expirării duratei inițiale a măsurii controlului judiciar și cel al soluționării plângerii formulate împotriva ordonanței de prelungire a măsurii, restrângerea exercițiului unor drepturi și libertăți consecutiv controlului judiciar își are temeiul în lege și decurge din efectul imediat al ordonanței procurorului. Pe de altă parte, întrucât legiuitorul recunoaște procurorului competența de a lua și de a prelungi măsura preventivă a controlului judiciar, iar inculpatului, dreptul de a contesta măsura la judecătorul de drepturi și libertăți, nu se poate susține că art. 213 alin. (2) din Codul de procedură penală aduce atingere prevederilor art. 53 din Constituție.

20. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părții prezente, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

21. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

22. În ceea ce privește obiectul excepției de neconstituționalitate, Curtea observă că, prin Încheierea din 11 februarie 2016, Curtea de Apel București — Secția a II-a penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 213 alin. (2) și art. 215¹ din Codul de procedură penală. Deși instanța de judecată a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a întregului articol 215¹ din Codul de procedură penală, Curtea constată că autorul acesteia a indicat, în cadrul notelor scrise, ca obiect al excepției, dispozițiile art. 215¹ alin. (6) din Codul de procedură penală. De altfel, din întreaga motivare a excepției de neconstituționalitate reiese că autorul acesteia critică durata maximă pentru care măsura preventivă a controlului judiciar poate fi dispusă în cursul urmăririi penale, reglementată de alineatul precitat. Astfel, obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 213 alin. (2) și ale art. 215¹ alin. (6) din Codul de procedură penală, cu următorul conținut:

— Art. 213 alin. (2): „Judecătorul de drepturi și libertăți sesizat conform alin. (1) fixează termen de soluționare în camera de consiliu și dispune citarea inculpatului.”;

— Art. 215¹ alin. (6): „În cursul urmăririi penale, durata măsurii controlului judiciar nu poate să depășească un an, dacă pedeapsa prevăzută de lege este amenda sau închisoarea de cel mult 5 ani, respectiv 2 ani, dacă pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață sau închisoarea mai mare de 5 ani.”

23. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că textele criticate contravin prevederilor constituționale cuprinse în art. 11 referitor la dreptul internațional și dreptul intern, art. 15 referitor la universalitate, art. 16 alin. (1) și (2) referitor la egalitatea în drepturi, art. 20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului, art. 21 alin. (3) potrivit căruia părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, art. 26 referitor la viața intimă, familială și privată, art. 41 referitor la munca și protecția socială a muncii, art. 44 referitor la dreptul de proprietate privată, art. 45 referitor la libertatea economică, art. 48 referitor la familie, art. 49 referitor la protecția copiilor și a tinerilor și art. 53 referitor la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți.

24. Examinând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 213 alin. (2) din Codul de procedură penală, Curtea constată că, prin Decizia nr. 614 din 4 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 962 din 28 noiembrie 2016, pronunțându-se asupra excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală, dintr-o perspectivă similară, a respins excepția de neconstituționalitate. Cu acel prilej, Curtea a apreciat că se impune o interpretare sistematică a dispozițiilor procesual penale ale art. 215¹ alin. (5) coroborate cu cele ale art. 213 alin. (1), (3), (6) și (7) din Codul de procedură penală. Astfel, interpretând sistematic dispozițiile procesual penale mai sus arătate, Curtea a constatat că reglementarea, în cuprinsul alineatului subsecvent celui cu privire la termenul de decădere, de 48 de ore, prevăzut pentru formularea plângerii împotriva măsurii procurorului de prelungire a controlului judiciar, din cuprinsul art. 213 din Codul de procedură penală, a obligației judecătoresc de drepturi și libertăți sesizat de a stabili, în camera de consiliu, termenul de soluționare a plângerii promovate conform art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală echivalează cu impunerea cerinței stabilirii cu celeritate a acestui termen. Curtea a reținut că termenul scurt în care este introdusă plângerea impune judecătorului cauzei fixarea unui termen similar pentru judecarea acesteia [a se vedea *mutatis mutandis* termenul de recurs, de 48 de ore de la pronunțarea hotărârii, prevăzut la art. 29 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale]. Prin urmare, Curtea a reținut că, din ansamblul reglementării analizate, se deduce obligația judecătoresc de drepturi și libertăți de a stabili, în vederea analizei plângerii promovate împotriva ordonanței procurorului de prelungire a măsurii controlului judiciar, un termen cât mai scurt, de natură a asigura soluționarea acesteia în mod eficient. Curtea a reținut, totodată, că orice cale de atac trebuie să fie eficientă, cerință constituțională ce se impune a fi garantată și prin fixarea termenelor în cursul procesului penal. Așa fiind, legiuitorul are obligația pozitivă de a asigura un cadru legislativ apt de a permite judecătorului cauzei să se pronunțe asupra plângerii formulate, conform art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală, la un moment temporal cât mai apropiat de cel al dispunerii prelungirii măsurii controlului judiciar.

25. Referitor la acest aspect, Curtea apreciază că, interpretând dispozițiile procesual penale anterior menționate și aplicând principiile constituționale și convenționale în materie, a evidențiat, într-adevăr, reperele unui comportament constituțional pe care toate instanțele judecătorești nu numai că ar trebui să și-l însușească, ci ar fi trebuit să îl aplice în cauzele deduse judecării.

26. Cu toate acestea, Curtea observă că în practică se manifestă o nesocotire a principiilor constituționale și

convenționale aplicabile în materie, în sensul că soluționarea plângerii împotriva luării măsurii preventive a controlului judiciar sau a prelungirii acestei măsuri se realizează, deseori, după ce măsura dispusă sau prelungirea acesteia a expirat sau la un termen îndepărtat față de momentul luării/prelungirii acestei măsuri. În acest sens, Curtea constată că pe rolul său au fost înregistrate mai multe sesizări ce au ca obiect excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 213 alin. (2) și art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală, criticile formulate vizând tocmai acest aspect. În acest context, Curtea reține că, prin Decizia nr. 40 din 29 ianuarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 229 din 16 martie 2004, și Decizia nr. 448 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 5 din 7 ianuarie 2014, a considerat că repetatele sesizări de neconstituționalitate se constituie într-un element de noutate sub aspectul evaluării stării de constituționalitate a dispozițiilor criticate, element de care instanța de contencios constituțional trebuie să țină seama.

27. Totodată, Curtea reține jurisprudența sa în sensul că deturnarea reglementărilor legale de la scopul lor legitim, printr-o sistematică interpretare și aplicare eronată a acestora de către instanțele judecătorești sau de către celelalte subiecte chemate să aplice dispozițiile de lege, poate determina neconstituționalitatea acelei reglementări. În acest caz, Curtea a considerat că are competența de a elimina viciul de neconstituționalitate astfel creat, esențială în asemenea situații fiind asigurarea respectării drepturilor și libertăților persoanelor, precum și a supremației Constituției (în acest sens, Decizia nr. 448 din 29 octombrie 2013, precitată, și Decizia nr. 336 din 30 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 342 din 19 mai 2015, paragraful 30).

28. Având în vedere aceste aspecte, Curtea observă că măsura preventivă a controlului judiciar poate fi dispusă, potrivit art. 211 din Codul de procedură penală, de procuror, prin ordonanță, în cursul urmăririi penale, de judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară, sau de instanța de judecată, în cursul judecății, în ultimele două cazuri pronunțându-se o încheiere judecătorească.

29. Curtea reține că, prin Decizia nr. 712 din 4 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 33 din 15 ianuarie 2015, paragraful 20, analizând, din punct de vedere constituțional, natura măsurilor preventive, a constatat că acestea constituie ingerințe în dreptul fundamental al libertății individuale, prevăzut de art. 23 din Constituție. Totodată, Curtea a statuat că măsura controlului judiciar reprezintă, de asemenea, o măsură intruzivă ce poate afecta și alte drepturi și libertăți fundamentale, respectiv libera circulație, viața intimă, familială și privată, libertatea întrunirilor, munca și protecția socială a muncii și libertatea economică, reglementate la art. 25, 26, 39, 41 și, respectiv, 45 din Constituție.

30. În continuare, Curtea constată că solicitarea adresată instanței judecătorești de a se pronunța asupra legalității și temeiniciei luării/prelungirii măsurii preventive a controlului judiciar este calificată de legiuitor, în denumirile marginale ale art. 204, 205, 206 și 213 din Codul de procedură penală, drept „cale de atac”, în cuprinsul art. 204, 205 și 206 din același act normativ drept „contestatie”, iar în cuprinsul art. 213 din același act normativ, drept „plângere”. Curtea apreciază că, independent de denumirea adoptată de către legiuitor, solicitarea adresată instanței judecătorești de a se pronunța asupra legalității și temeiniciei luării/prelungirii măsurii preventive a controlului judiciar reprezintă o modalitate de acces la justiție prin care persoana în cauză, ale cărei drepturi constituționale au fost restrânse, își exercită dreptul de a se adresa unei instanțe naționale competente să examineze pretențiile sale. Chiar dacă solicitarea adresată instanței judecătorești de a se pronunța asupra legalității și temeiniciei luării/prelungirii măsurii preventive a controlului judiciar ar fi calificată ca o cale de atac,

Curtea reține că instanța de contencios constituțional a statuat că exercitarea căilor de atac reprezintă o fațetă a accesului liber la justiție (Decizia nr. 485 din 23 iunie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 539 din 20 iulie 2015, paragraful 22), astfel încât garanțiile specifice accesului liber la justiție se răsfrâng inclusiv asupra reglementărilor ce privesc căile de atac.

31. În acest context, Curtea reține că una dintre garanțiile liberului acces la justiție este efectivitatea acestuia, instanța de contencios constituțional statuând că statul are obligația de a garanta caracterul efectiv al accesului liber la justiție și al dreptului la apărare (Decizia nr. 500 din 15 mai 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 492 din 18 iulie 2012). De asemenea, Curtea a statuat că, în reglementarea exercitării accesului la justiție, legiuitorul are posibilitatea să impună anumite condiții de formă, ținând de natura și de exigențele administrării justiției, fără însă ca aceste condiționări să aducă atingere substanței dreptului sau să îl lipsească de efectivitate (Decizia nr. 737 din 24 iunie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 562 din 25 iulie 2008).

32. Curtea apreciază că în analiza efectivității accesului liber la justiție trebuie analizate mai multe aspecte de ordin procedural și substanțial ce țin de reglementarea introducerii cererii în fața instanței de judecată, de posibilitatea instanței de judecată de a examina în mod efectiv ansamblul mijloacelor, argumentelor și probelor prezentate și de a pronunța o soluție, precum și aspecte ce afectează efectivitatea accesului liber la justiție ca, de exemplu, termenul de pronunțare asupra chestiunilor supuse analizei instanței de judecată sau chestiunile referitoare la efectele pe care hotărârea pronunțată le produce.

33. În ceea ce privește prima chestiune, Curtea reține că legiuitorul a reglementat posibilitatea contestării luării/prelungirii măsurii preventive a controlului judiciar dispuse prin ordonanță a procurorului, în cursul urmăririi penale, prin dispozițiile art. 213 și art. 215¹ din Codul de procedură penală, astfel că această cerință este îndeplinită. Referitor la cea de-a doua chestiune, Curtea observă că, potrivit art. 213 alin. (6) din Codul de procedură penală, judecătorul de drepturi și libertăți poate revoca măsura preventivă a controlului judiciar, dacă au fost încălcate dispozițiile legale care reglementează condițiile de luare a acesteia, sau poate modifica obligațiile din conținutul controlului judiciar, și această cerință fiind îndeplinită.

34. În ceea ce privește termenul de pronunțare asupra chestiunilor supuse analizei instanței de judecată, Curtea constată că reglementarea căilor de atac împotriva luării/prelungirii măsurii preventive a controlului judiciar este diferită, în funcție de momentul procesual în care aceasta este dispusă și, implicit, de calitatea organului care o dispune.

35. Astfel, în cursul urmăririi penale, împotriva luării/prelungirii măsurii preventive a controlului judiciar prin ordonanță a procurorului se poate face, potrivit art. 213 și art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală, plângere la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond. Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți soluționează plângerea formulată de inculpat împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat ori s-a prelungit măsura preventivă a controlului judiciar este definitivă, potrivit art. 213 și art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală, în interpretarea dată prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 25 din 7 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 46 din 20 ianuarie 2016, pronunțată într-un recurs în interesul legii. Totodată, Curtea reține că, tot în cursul urmăririi penale, dar în cazul în care măsura preventivă a controlului judiciar este dispusă de judecătorul de drepturi și libertăți, în contextul respingerii unei propuneri de luare a măsurii arestării preventive sau a arestului la domiciliu, va deveni aplicabilă norma cu caracter general ce se regăsește la art. 204 din Codul de procedură penală, cu

denumirea marginală — Calea de atac împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive în cursul urmăririi penale. Aceasta prevede că, împotriva încheierilor prin care judecătorul de drepturi și libertăți dispune asupra măsurilor preventive, inculpatul și procurorul pot formula contestație, în termen de 48 de ore de la pronunțare sau, după caz, de la comunicare. În acest context, Curtea apreciază că o deosebită importanță o are alineatul (4) al articolului 204, care prevede că *„Contestația formulată de inculpat se soluționează în termen de 5 zile de la înregistrare”*, stabilind, astfel, un termen cert de soluționare a contestației ce privește luarea măsurii preventive a controlului judiciar.

36. În ceea ce privește luarea măsurii preventive a controlului judiciar de către judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară, sau de către instanța de judecată, în cursul judecății, Curtea remarcă că aceasta este reglementată de dispozițiile art. 214 din Codul de procedură penală, dispoziții care nu stabilesc calea de atac împotriva încheierii prin care a fost luată măsura preventivă a controlului judiciar. Cu toate acestea, similar situației anterioare, aceste dispoziții se coroborează cu cele ale art. 205 și 206 din Codul de procedură penală. Potrivit acestora, împotriva încheierii prin care se dispune măsura preventivă a controlului judiciar de către judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară, sau de către instanța de judecată, în cursul judecății, inculpatul și procurorul pot formula contestație, în termen de 48 de ore de la pronunțare sau, după caz, de la comunicare. Curtea observă că și în acest caz contestațiile formulate de inculpat se soluționează, potrivit art. 205 alin. (4) și art. 206 alin. (5) din Codul de procedură penală, în termen de 5 zile de la înregistrare.

37. Din analiza tuturor situațiilor expuse anterior rezultă că singurul caz în care legiuitorul nu a reglementat un termen de soluționare a căii de atac este cel al formulării unei plângeri împotriva ordonanței procurorului prin care acesta a dispus luarea/prelungirea măsurii controlului judiciar, în cursul urmăririi penale, în toate celelalte cazuri legiuitorul precizând expres termenul de 5 zile de la înregistrarea contestației în care instanța judecătorească este obligată să se pronunțe. Cu alte cuvinte, atunci când măsura preventivă a controlului judiciar este luată de judecător (fie el judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată), contestația formulată de inculpat împotriva încheierii va fi soluționată în toate cazurile într-un termen de 5 zile de la înregistrare, pe când în cazurile în care măsura preventivă a controlului judiciar este luată/prelungită de către procuror, plângerea împotriva ordonanței va fi soluționată într-un termen incert, legiuitorul nereglementând în acest caz obligația instanței judecătorești de a se pronunța într-un anumit termen.

38. De altfel, Curtea reține că și doctrina relevă faptul că, față de procedura de înregistrare și soluționare a căii de atac a contestației formulate împotriva încheierilor prin care judecătorul de drepturi și libertăți dispune asupra unor măsuri preventive în cursul urmăririi penale, în procedura plângerii nu se prevede un termen în care procurorul trebuie să înainteze dosarul cauzei către judecătorul de drepturi și libertăți, nici vreun termen procedural în interiorul căruia trebuie soluționată plângerea.

39. În ceea ce privește chestiunile referitoare la efectele pe care hotărârea pronunțată le produce, Curtea observă că, potrivit art. 213 alin. (6) din Codul de procedură penală, judecătorul de drepturi și libertăți poate revoca măsura, dacă au fost încălcate dispozițiile legale care reglementează condițiile de luare a acesteia, sau poate modifica obligațiile din conținutul controlului judiciar. Astfel cum s-a arătat anterior, apare că legiuitorul a reglementat posibilitatea instanței de judecată de a examina în mod efectiv ansamblul mijloacelor, argumentelor și probelor prezentate și de a pronunța o soluție, consemnată în acest caz într-o încheiere.

40. Curtea apreciază însă că de esența măsurii preventive a controlului judiciar este aplicarea acesteia din momentul în care a fost dispusă, neputându-se suspenda aplicarea până la pronunțarea instanței de judecată. Astfel, în condițiile în care instanța de judecată constată nelegalitatea sau netemeinicia aplicării acestei măsuri preventive, după trecerea unei perioade însemnate de timp de la momentul luării/prelungirii sau chiar după expirarea măsurii, constatările instanței vor rămâne fără efect în ceea ce privește situația persoanei față de care măsura preventivă a controlului judiciar a fost luată/prelungită.

41. Aceasta rezultă și din faptul că, în ansamblul măsurilor preventive, dreptul la repararea pagubei este recunoscut de legiuitor doar în cazul privării nelegale de libertate, potrivit art. 539 din Codul de procedură penală, care se circumscrie doar măsurilor preventive ale arestului preventiv și arestului la domiciliu, iar nu și măsurii preventive a controlului judiciar. Totodată, un alt argument în acest sens este faptul că doar durata măsurilor preventive privative de libertate, a internării medicale și internării într-o instituție de specialitate în vederea efectuării expertizei psihiatrice se deduc din durata pedepsei, potrivit art. 184 alin. (28), art. 393 alin. (2), art. 399 alin. (9), art. 404 alin. (4) lit. a), art. 422 și art. 424 alin. (3).

42. Or, Curtea constată că efectivitatea accesului la justiție nu se caracterizează doar prin posibilitatea instanței de judecată de a examina ansamblul mijloacelor, argumentelor și probelor prezentate și de a pronunța o soluție, ci și prin faptul că soluția pronunțată determină înlăturarea încălcării denunțate și a consecințelor sale pentru titularul dreptului încălcat.

43. În acest context, Curtea reține că, prin Hotărârea din 5 februarie 2002, pronunțată în Cauza *Conka împotriva Belgiei*, paragraful 79, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că dreptul la un recurs efectiv impune ca recursul să fie de natură a împiedica executarea unor măsuri contrare dispozițiilor Convenției și ale căror consecințe apar ca „potențial ireversibile”. În consecință, art. 13 se opune ca asemenea măsuri luate de autoritățile naționale și contestate de reclamant să fie executate chiar înainte de a se cunoaște soluția examinării compatibilității lor cu dispozițiile Convenției. În același sens, instanța de contencios constituțional a statuat că caracterul efectiv al unei căi de atac impune ca aceasta să fie de natură a împiedica executarea unor măsuri contrare dispozițiilor Convenției și ale căror consecințe apar ca potențial ireversibile (Decizia nr. 694 din 20 mai 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 14 iunie 2010).

44. Așa fiind, Curtea constată că, în cazul luării/prelungirii măsurii preventive a controlului judiciar dispuse de către procuror, nereglementarea de către legiuitor a unui termen cert și imperativ în cadrul căruia plângerea trebuie soluționată determină lăsarea la aprecierea subiectivă a judecătorului stabilirea acestuia. Or, marja mare de apreciere lăsată instanțelor de judecată ce se manifestă în stabilirea unor termene care se împlinesc după ce măsura dispusă/prelungirea acesteia a expirat sau la un termen îndepărtat față de momentul luării/prelungirii măsurii, termene ce pot ajunge la luni de zile, este de natură a lipsi de efectivitate această cale de atac.

45. Curtea constată că, prin modul cum a înțeles să reglementeze soluționarea plângerii împotriva luării/prelungirii măsurii preventive a controlului judiciar, legiuitorul a introdus un element de incertitudine, de natură să pună în discuție însăși efectivitatea acestei căi de atac. În acest context, devin incidente cele reținute de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care a statuat că nu poate fi considerată ca fiind o cale de recurs efectivă aceea care nu este condiționată de niciun termen clar definit și, respectiv, creează o incertitudine (Decizia din 17 februarie 2009, pronunțată în Cauza *Williams împotriva Regatului Unit*).

46. Pentru aceste argumente, Curtea constată că dispoziția de lege criticată, prin faptul că nu prevede un termen cert de

soluționare a plângerii împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat/prelungit măsura preventivă a controlului judiciar determină ca această cale de atac să nu poată fi exercitată efectiv, încălcându-se dispozițiile art. 21 din Constituție.

47. Prin urmare, Curtea constată că dispozițiile art. 213 alin. (2) din Codul de procedură penală sunt constituționale doar în măsura în care soluționarea plângerii împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar se face cu aplicarea prevederilor art. 204 alin. (4) din Codul de procedură penală.

48. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 215¹ alin. (6) din Codul de procedură penală, Curtea reține că acestea reglementează durata maximă a măsurii controlului judiciar dispusă în cursul urmăririi penale, respectiv un an sau doi ani, în funcție de pedeapsa prevăzută pentru infracțiunile reținute în sarcina inculpatului. Referitor la critica potrivit căreia termenul maxim pentru care măsura preventivă a controlului judiciar poate fi dispusă nu respectă principiul proporționalității, Curtea apreciază că aceasta nu poate fi reținută. Proporționalitatea duratei măsurii preventive a controlului judiciar se analizează din două perspective. Astfel, având în vedere caracteristicile acestei măsuri preventive, Curtea constată existența unei proporționalități obiective ce se circumscrie stabilirii de către legiuitor a termenului maxim pentru care măsura poate fi dispusă și de o proporționalitate subiectivă ce se circumscrie situației de fapt și de drept în care inculpatul se găsește la momentul dispunerii față de acesta a măsurii preventive. Curtea apreciază că analiza proporționalității obiective ținând de resortul contenciosului constituțional, pe când analiza proporționalității subiective ținând de resortul instanței judecătorești chemate să se pronunțe asupra luării/prelungirii acestei măsuri.

49. În acest context, Curtea reține că legiuitorul constituant a apreciat necesară reglementarea la nivelul Legii fundamentale a duratei maxime pentru care se pot dispune, în cursul urmăririi penale, măsurile preventive privative de libertate, stabilind, în consecință, că reținerea nu poate depăși 24 de ore, iar arestarea preventivă și arestul la domiciliu (a se vedea Decizia nr. 740 din 3 noiembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 927 din 15 decembrie 2015) nu pot depăși împreună 180 de zile. Astfel, Curtea reține că, nereglementând expres, la nivel constituțional, durata maximă pentru care se poate dispune, în cursul urmăririi penale, măsura preventivă a

controlului judiciar, legiuitorul constituțional a lăsat la aprecierea legiuitorului ordinar stabilirea acesteia în cadrul reglementării măsurilor ce țin de politica penală a statului.

50. Curtea constată că durata maximă pentru care pot fi dispuse măsurile preventive privative de libertate este de 180 de zile — aproximativ 6 luni, pe când durata maximă pentru care poate fi dispusă măsura preventivă a controlului judiciar este 1 an, respectiv 2 ani. Totodată, Curtea reține că dispunerea măsurii preventive a controlului judiciar de către organele judiciare are ca scop, conform art. 211—215 din Codul de procedură penală, asigurarea bunei desfășurări a procesului penal, împiedicarea sustragerii inculpatului de la urmărire penală sau de la judecată, precum și prevenirea săvârșirii unor noi infracțiuni. Din această perspectivă, având în vedere scopul pentru care este dispusă măsura preventivă a controlului judiciar, precum și faptul că măsurile preventive privative de libertate au un caracter mai intruziv decât cea a controlului judiciar, Curtea apreciază că stabilirea unei durate maxime pentru care poate fi dispusă măsura preventivă a controlului judiciar de 1 an, respectiv 2 ani nu contravine principiului proporționalității.

51. De altfel, Curtea a reținut că dispunerea măsurii preventive a controlului judiciar presupune impunerea în sarcina inculpatului a unor obligații și interdicții, în vederea supravegherii conduitei acestuia de către organul judiciar. Prin art. 215 din Codul de procedură penală se instituie, *ope legis*, o serie de obligații pozitive, ce trebuie să fie dispuse cu prilejul luării măsurii controlului judiciar, fără ca acestea să poată fi cenzurate sau înlăturate, precum și o serie de obligații pozitive și negative, a căror impunere este lăsată la aprecierea organului judiciar. În acest fel, măsura controlului judiciar poate fi individualizată, în funcție de informațiile existente despre faptă și despre persoana făptuitorului, informații care permit aprecierea stării de pericol ce determină luarea măsurii (a se vedea în acest sens și Decizia nr. 333 din 24 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 646 din 23 august 2016, paragraful 14).

52. Având în vedere aceste aspecte, Curtea constată că dispozițiile art. 215¹ alin. (6) din Codul de procedură penală, ce reglementează durata maximă a măsurii controlului judiciar dispusă în cursul urmăririi penale, sunt constituționale, necontravenind prevederilor constituționale invocate de autorul excepției.

53. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Dragoș George Bîlteanu în Dosarul nr. 7.234/2015 (4.183/2015) al Curții de Apel București — Secția a II-a penală și constată că dispozițiile art. 213 alin. (2) din Codul de procedură penală sunt constituționale în măsura în care soluționarea plângerii împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar se face cu aplicarea prevederilor art. 204 alin. (4) din Codul de procedură penală.

2. Respinge excepția de neconstituționalitate ridicată de același autor în același dosar al aceleiași instanțe și constată că dispozițiile art. 215¹ alin. (6) din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Curții de Apel București — Secția a II-a penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 17 ianuarie 2017.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. VALER DORNEANU

Magistrat-asistent,
Daniela Ramona Marițiu